

ÇED UYGULAMALARI

Çevresel etki değerlendirmesi (ÇED)

Gerçekleştirilmesi planlanan projelerin çevreye olabilecek olumlu ve olumsuz etkilerinin belirlenmesinde, olumsuz yöndeki etkilerin önlenmesi ya da çevreye zarar vermeyecek ölçüde en aza indirilmesi için alınacak önlemlerin, seçilen yer ile teknoloji alternatiflerinin belirlenerek değerlendirilmesinde ve projelerin uygulanmasının izlenmesi ve kontrolünde sürdürülecek çalışmalardır.

Çevresel etki değerlendirmesi süreci

Gerçekleştirilmesi planlanan projenin çevresel etki değerlendirmesinin yapılması için başvuru ile başlayan ve Bakanlık tarafından kararın verilmesi ile sona eren süreçtir.

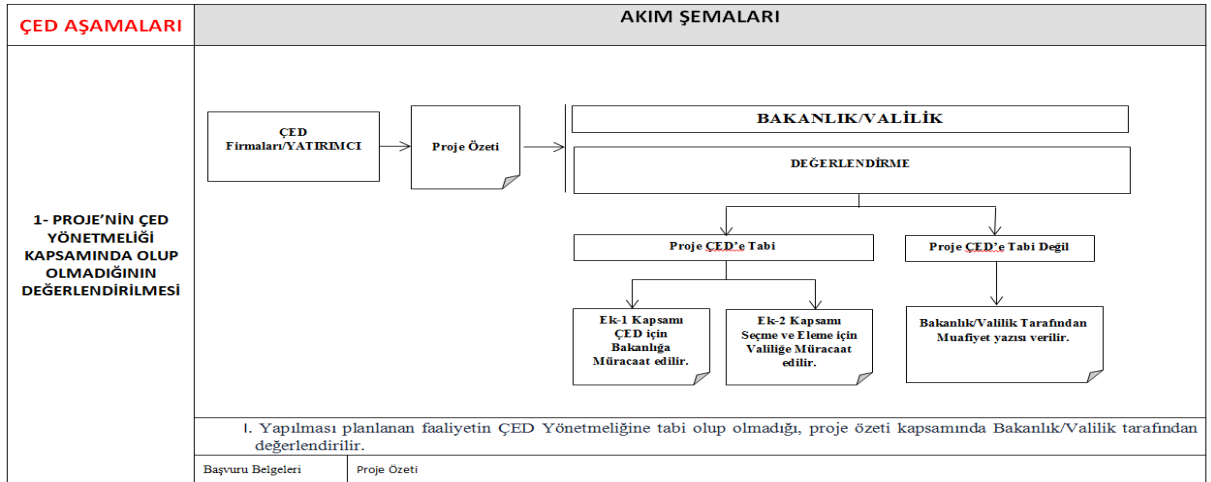
Çevrimiçi ÇED süreci yönetim sistemi

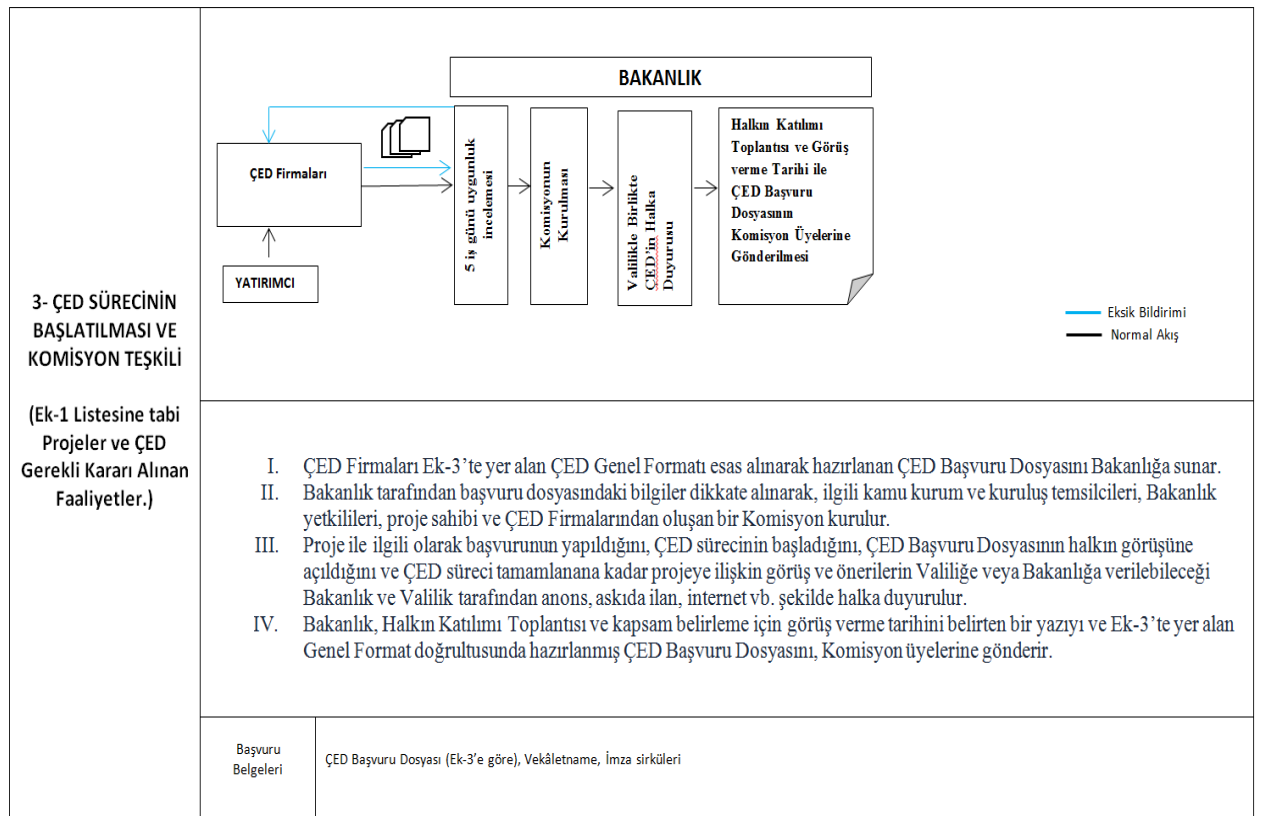
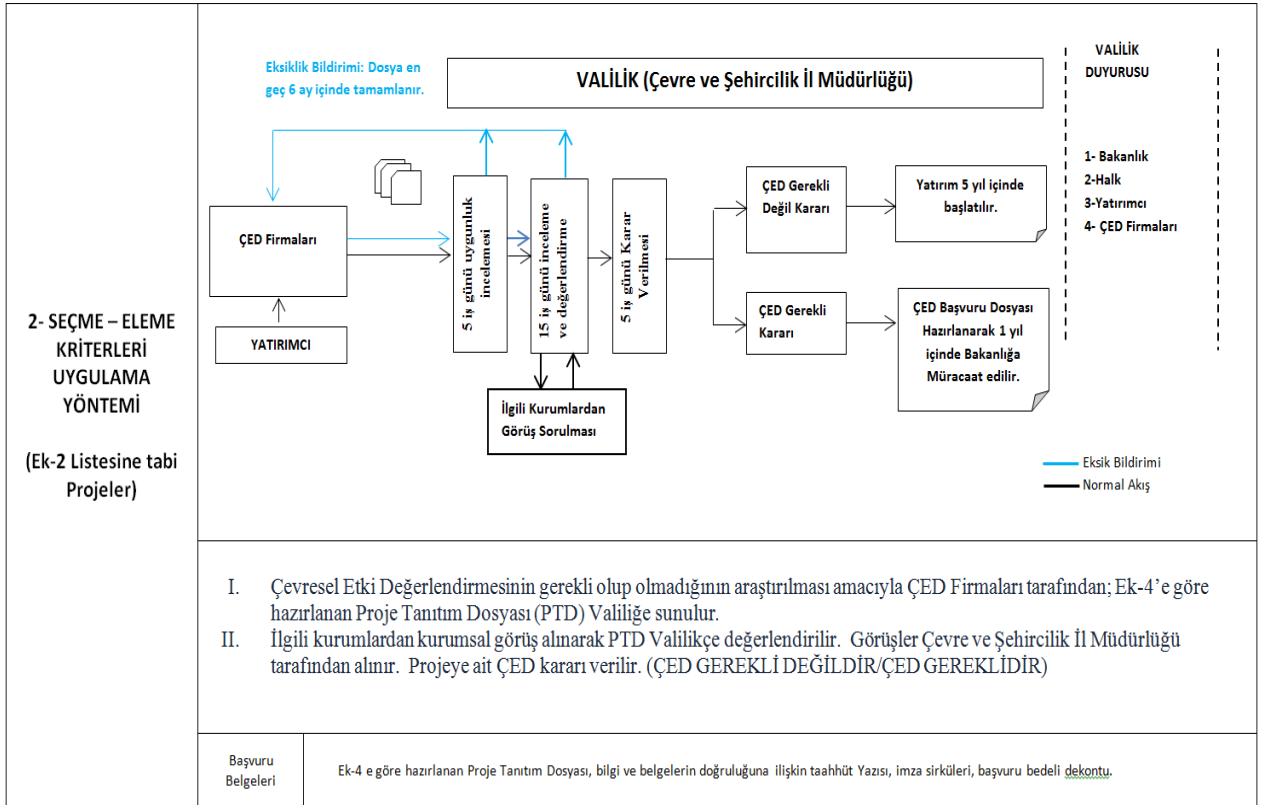
Ek I ve Ek II listelerinde yer alan faaliyetlerin ÇED sürecindeki iş ve işlemlerinin elektronik ortamda gerçekleştirileceği sistemdir.

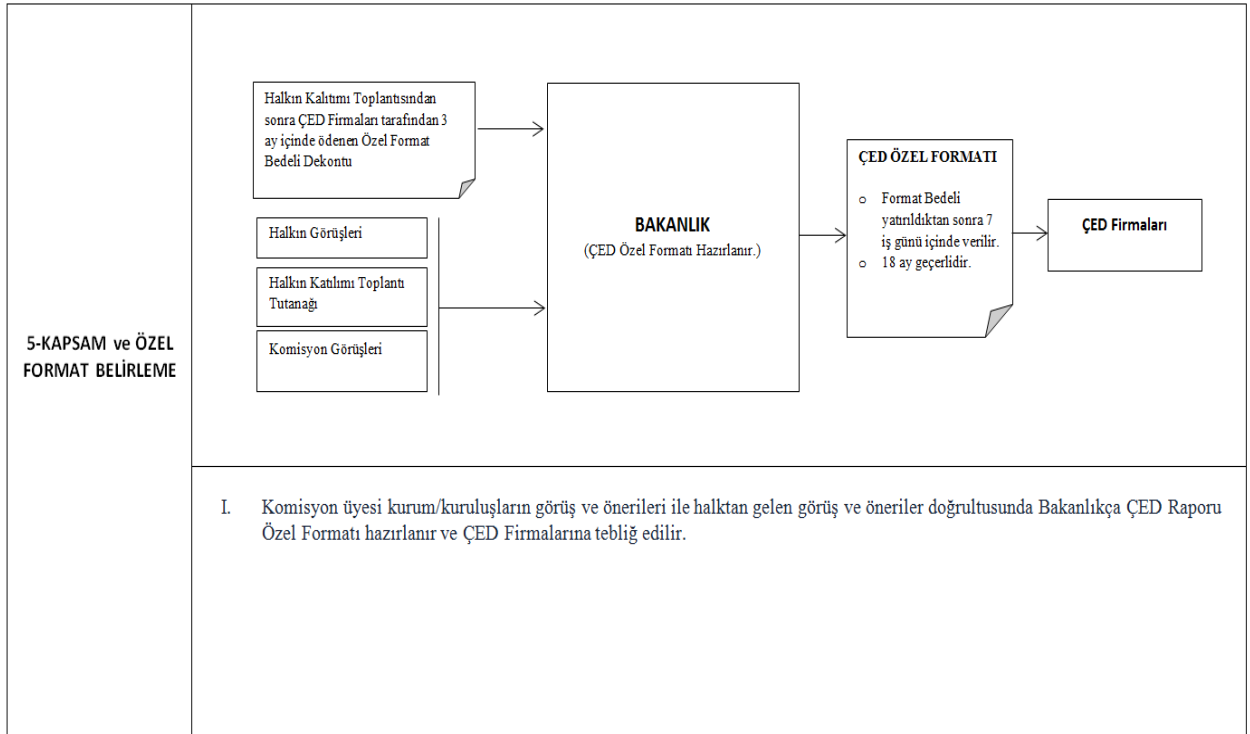
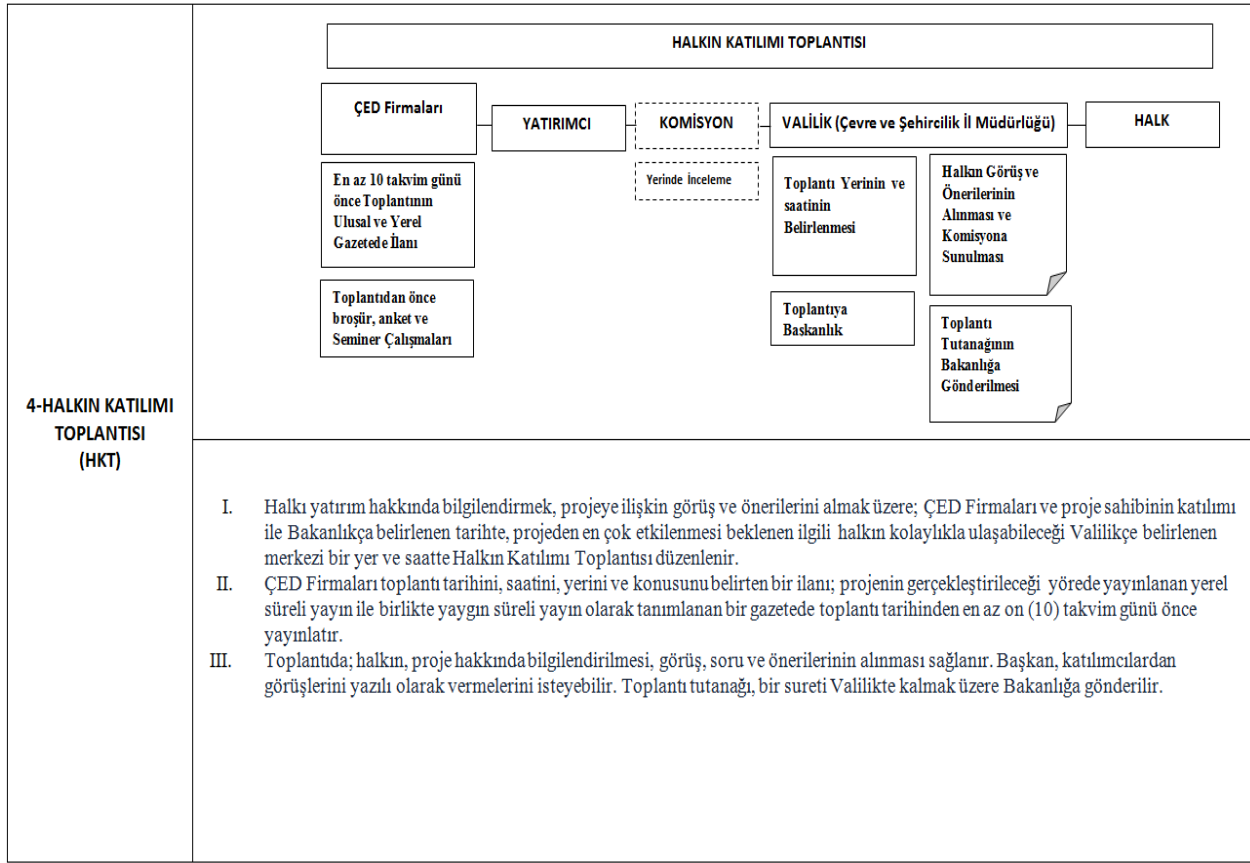
Ek I, Ek II ve Muafiyet Başvuruları 01.11.2013 tarihinden itibaren Çevrimiçi ÇED (e-çed) sisteminden yürütülmektedir.

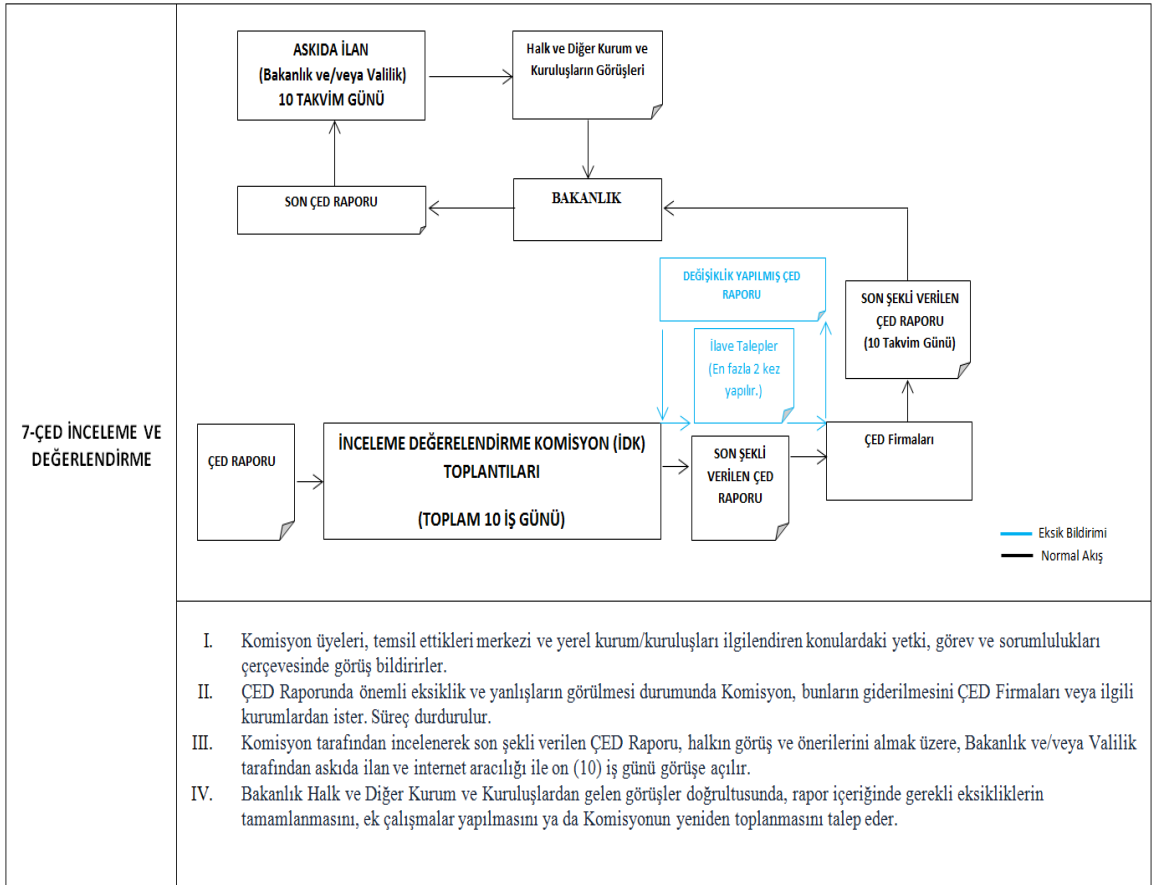
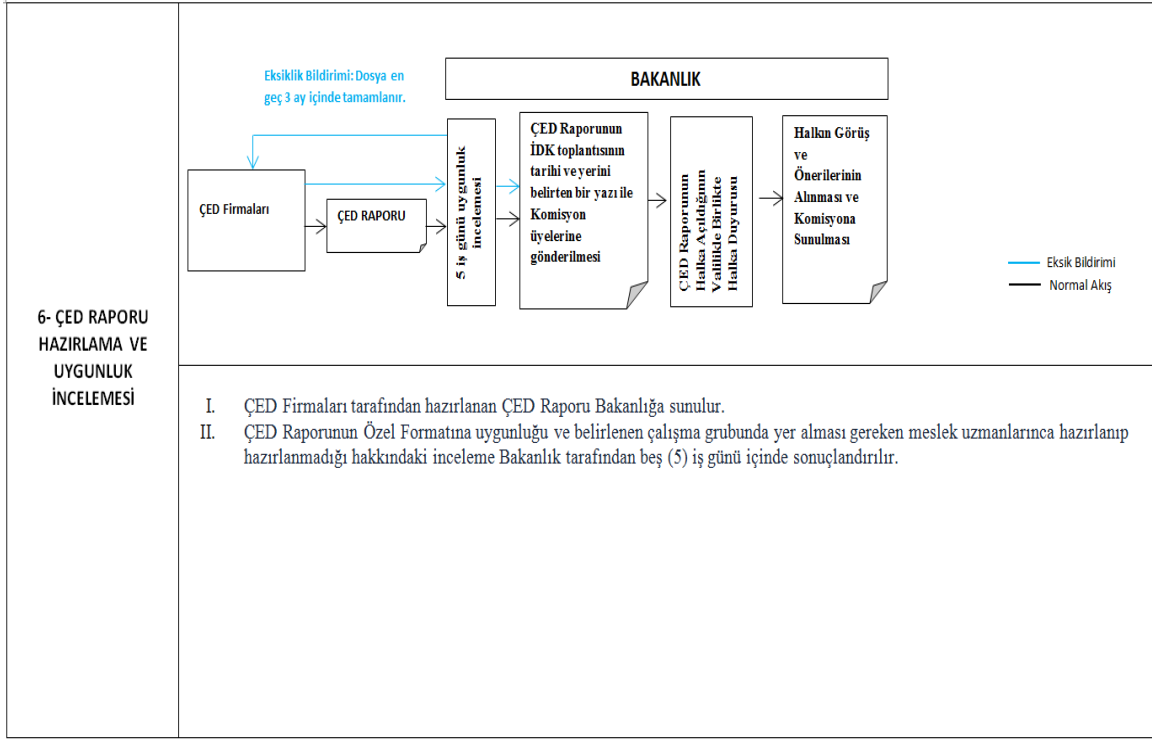
25.11.2014 tarih ve 29186 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği'ne tabi projeler için "Çevresel Etki Değerlendirmesi Olumlu" kararı veya "Çevresel Etki Değerlendirmesi Gerekli Değildir" kararı alınmadıkça bu projelerle ilgili teşvik, onay, izin, yapı ve kullanım ruhsatı verilemez, proje için yatırıma başlanamaz ve ihale edilemez.

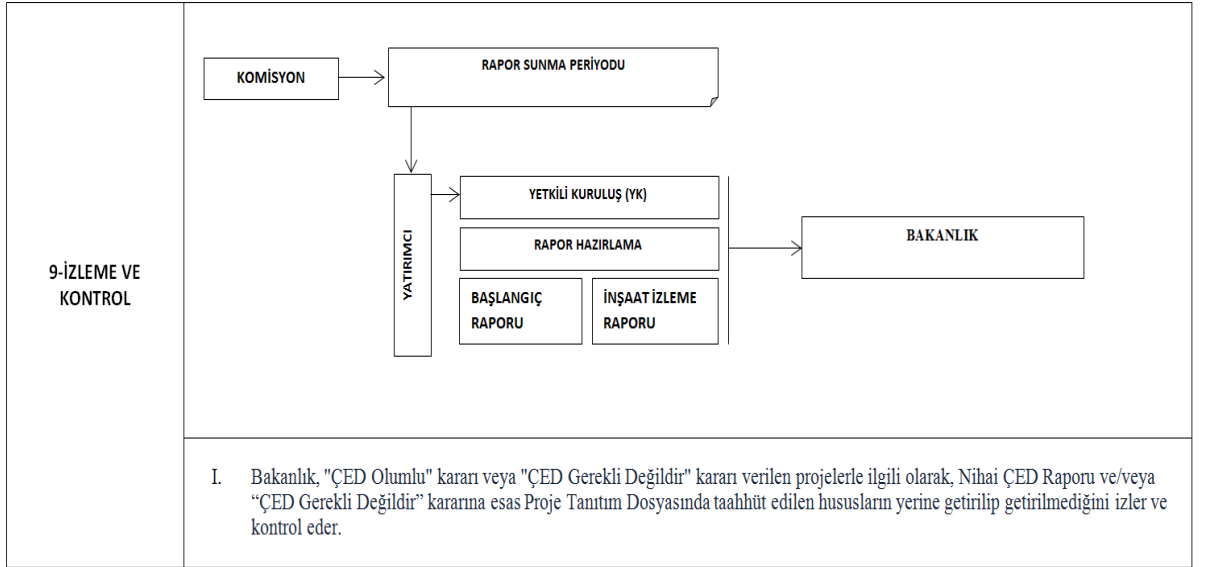
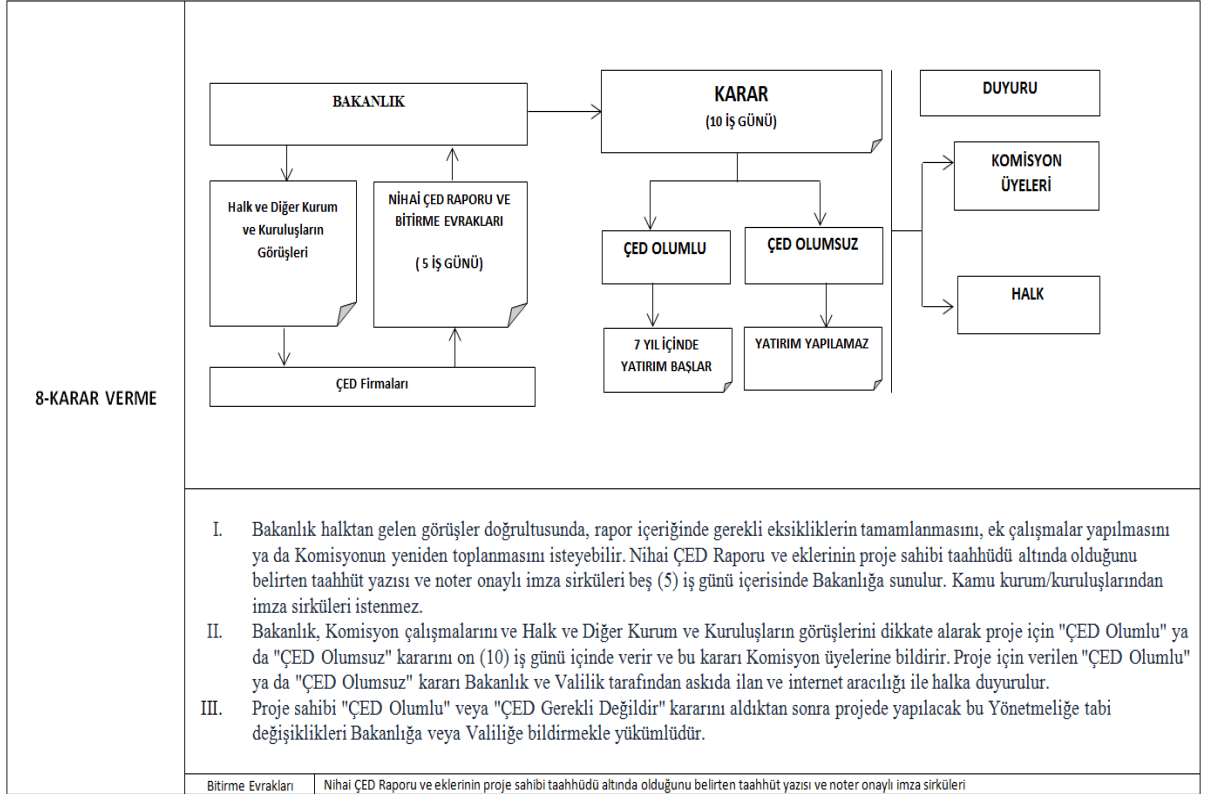
ÇED SÜRECİ AKIM ŞEMALARI

Çevresel Etki Değerlendirmesi Yöntemi (Ek I listesinde Yer Alan Projelere ilişkin Süreç)

»Yönetmelik [EK-1](#) Listesinde yer alan faaliyetleri,

»EK-2 listesinden "Çevresel Etki Değerlendirmesi Gereklidir" kararı verilen faaliyetleri,

»Kapsam dışı değerlendirilen projelere ilişkin kapasite artırımını ve/veya genişletilmesinin planlanması halinde, mevcut proje kapasitesi ve kapasite artışları toplamı ile birlikte projenin yeni kapasitesi EK-1 listesinde belirtilen eşik değer veya üzerinde olan projeleri kapsar.

Çevresel etki değerlendirmesi başvuru dosyası

ÇED Yönetmeliği EK-3'te yer alan Genel Formatı esas alınarak hazırlanan dosyadır.

Hazırlanan dosya Bakanlığa sunulur. Bakanlıkça uygunluk yönünden 5 iş gün içerisinde incelenen dosyanın bir örneği halka duyurulmak üzere Valiliğe gönderilir.

Halkın katılımı toplantısı

Kapsam ve özel format belirlenmesinden önce halkı proje hakkında bilgilendirmek, projeye ilişkin görüş ve önerilerini almak üzere yapılan toplantıdır.

Toplantının yeri, tarihi ve saati en az 10 gün öncesinden, yerel ve ulusal yayım yapan gazetelerde ilan edilir.

Toplantı Çevre ve Şehircilik İl Müdürünün veya görevlendireceği bir yetkilinin başkanlığında yapılır. Toplantı tutanağı, bir sureti Valilikte kalmak üzere Bakanlığa gönderilir. Komisyon üyeleri kendilerine iletilen tarihe göre halkın katılımı toplantısına katılabilirler. Halkın katılımı toplantısı çalışmalarını ile ilgili sekretarya hizmeti, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü tarafından yürütülür.

Çevresel etki değerlendirmesi özel formatı

Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporunun hazırlanmasında esas alınmak üzere; Komisyon tarafından projenin önemli çevresel boyutları ile Halkın Katılımı toplantısındaki görüş ve öneriler göz önüne alınmak suretiyle EK-3'teki Çevresel Etki Değerlendirmesi genel formatında belirtilen ana başlıklar altında ele alınması gereken konuları tanımlayan formattır.

Halkın Katılımı Toplantısı/Toplantılarının tamamlanmasından itibaren Format bedeli üç ay içerisinde yatırılmaz ise başvuru geçersiz sayılır. Kapsam belirleme ve Özel Format verme işlemleri, Format Bedeli yatırılmasından sonra yedi iş günü içerisinde Bakanlıkça tamamlanır. Bakanlıkça yetkilendirilmiş kurum ve kuruluşlar Özel Formatın verilış tarihinden itibaren onsekiz ay içinde ÇED Raporunu Bakanlığa sunmakla yükümlüdür. Bu süre içinde ÇED Raporu sunulmaz ise başvuru geçersiz sayılır.

Bakanlıkça yetkilendirilmiş kurum ve kuruluşlar tarafından hazırlanan ÇED Raporu Bakanlığa sunulur. ÇED Raporunun Özel Formata uygunluğu Bakanlık tarafından beş iş günü içinde sonuçlandırılır.

Komisyon

Proje için verilecek özel formatın kapsamını belirlemek ve hazırlanan ÇED Raporunu inceleyip değerlendirmek üzere Bakanlık tarafından kurulan komisyondur.

Komisyon Bakanlıkça süreci yöneten birim ve ilgili kamu kurum/kuruluşları personelinden oluşur.

ÇED Raporunun Bakanlığa Sunulması

Yönetmeliğin EK-1 listesinde yer alan veya Valiliklerce "Çevresel Etki Değerlendirmesi Gereklidir" kararı verilen bir proje için Komisyonca oluşturulan özel formata göre hazırlanan rapor "Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) Raporu" adını alır.

Bakanlıkça yetkilendirilmiş kurum ve kuruluşlar tarafından hazırlanan ÇED Raporu Bakanlığa sunulur. ÇED Raporunun Özel Formata uygunluğu ve belirlenen çalışma grubunda yer alması gereken meslek uzmanlarınca hazırlanıp hazırlanmadığı hakkındaki inceleme Bakanlık tarafından beş iş günü içinde sonuçlandırılır. ÇED Raporunun Özel Formata uygun olmadığı ve/veya belirlenen çalışma grubunca hazırlanmadığının anlaşılması halinde, bu hususların yerine getirilmesi için ÇED Raporu Bakanlıkça yetkilendirilmiş kurum ve kuruluşlara iade edilir, söz konusu raporun altı ay içinde Bakanlığa sunulmaması durumunda başvuru geçersiz sayılır.

Özel Formata uygun olduğu tespit edilen ÇED Raporu, incelemek ve değerlendirmek üzere yapılacak toplantının tarihi ve yerini belirten bir yazı ekinde Bakanlık tarafından Komisyon üyelerine gönderilir.

Proje ile ilgili inceleme değerlendirme sürecinin başladığı ve ÇED Raporunun halkın görüşüne açıldığı Bakanlık ve Valilik tarafından anons, askıda ilan, internet gibi uygun araçlarla halka duyurulur.

ÇED Raporunu incelemek isteyenler, duyuru tarihinden itibaren rapor nihai edilene kadar raporu inceleyerek proje hakkında Bakanlığa veya Valiliğe görüş bildirebilirler. Valiliğe bildirilen görüşler Bakanlığa iletilir. Bu görüşler komisyon tarafından dikkate alınır ve Bakanlıkça yetkilendirilmiş kurum/kuruluşlar tarafından ÇED Raporuna yansıtılır.

Komisyonun Çalışma Usulü ve ÇED Raporunun incelenmesi

Komisyon ÇED Raporunu, ilk inceleme değerlendirme toplantısından itibaren on iş günü içinde inceler ve değerlendirir.

Salt çoğunlukla gerçekleştirilen toplantıda yönetmeliğin 12. maddesi çerçevesinde inceleme ve değerlendirme yapılır. Çalışmalar tamamlandığında tutanak ile rapor nihai edilir.

Komisyon tarafından incelenerek son şekli verilen ÇED Raporu, Bakanlıkça yetkilendirilmiş kurum ve kuruluşlar tarafından inceleme değerlendirme toplantılarının sona erdirilmesinden sonraki on iş günü içinde Bakanlığa sunulur.

Halkın görüşü

Komisyon tarafından incelenerek son şekli verilen ÇED Raporu halkın görüş ve önerilerini almak üzere, Bakanlık ve/veya Valilik tarafından askıda ilan ve internet aracılığı ile on (10) takvim günü görüşe açılır. Bakanlıkça proje ile ilgili karar alma sürecinde bu görüşler de değerlendirilir. Bakanlık halktan gelen görüşler doğrultusunda, rapor içeriğinde gerekli eksikliklerin tamamlanmasını, ek çalışmalar yapılmasını ya da Komisyonun yeniden toplanmasını isteyebilir. Nihai ÇED Raporu ve eklerinin proje sahibi taahhüdü altında olduğunu belirten taahhüt yazısı ve noter onaylı imza sirküleri beş (5) iş günü içerisinde Bakanlığa sunulur. Kamu kurum/kuruluşlarından imza sirküleri istenmez.

ÇED Olumlu veya ÇED Olumsuz Karar Aşaması

Bakanlık tarafından; sunulan nihai ÇED Raporlarının komisyon üye sayısı kadar çoğaltılması istenir. Çoğaltılan nihai ÇED Raporları on iş günü içerisinde Bakanlığa sunulur. Bakanlık, Komisyonun rapor hakkındaki çalışmaları ve halkın görüşlerini dikkate alarak proje için "ÇED Olumlu" ya da "ÇED Olumsuz" kararını on iş günü içinde verir, bu kararı komisyon üyelerine bildirir. Bakanlık ve Valilik, alınan kararı uygun araçlarla halka duyurur.

Çevresel etki değerlendirmesi olumlu kararı

Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporu hakkında Komisyonca yapılan değerlendirmeler dikkate alınarak, projenin çevre üzerindeki olumsuz etkilerinin, alınacak önlemler sonucu ilgili mevzuat ve bilimsel esaslara göre kabul edilebilir düzeylerde olduğunun saptanması üzerine gerçekleşmesinde sakınca görülmediğini belirten Bakanlık kararıdır. Gerekli izinler alınarak yatırıma başlanmasında sakınca yoktur.

"ÇED Olumlu" kararı verilen proje için yedi yıl içinde mücbir bir sebep bulunmaksızın yatırıma başlanmaması durumunda "ÇED Olumlu" kararı geçersiz sayılır.

Çevresel etki değerlendirmesi olumsuz kararı

Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporu hakkında Kapsam Belirleme ve İnceleme Değerlendirme Komisyonunca yapılan değerlendirmeler dikkate alınarak, projenin çevre üzerindeki olumsuz etkileri nedeniyle uygulanmasında sakınca görüldüğünü belirten Bakanlık kararıdır. Yatırım gerçekleştirilemez. ÇED olumsuz kararı verilen projeler için ,bu karara nedenolan şartlarda değişiklik olması durumunda yeniden başvurulabilir.

İzleme ve kontrol

Bakanlık, "ÇED Olumlu" kararı veya "ÇED Gerekli Değildir" kararı verilen projelerle ilgili olarak, ÇED Raporu veya Ek-4'e göre hazırlanan Proje Tanıtım Dosyasında öngörülen ve proje sahibi tarafından taahhüt edilen hususların yerine getirilip getirilmediğini izler ve kontrol eder.

Bakanlık bu görevi yerine getirirken gerekli görmesi durumunda ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapar.

Proje sahibi, "ÇED Olumlu" kararını aldıktan sonra yatırımın başlangıç, inşaat dönemine ilişkin izleme raporlarını Bakanlıkça yetkilendirilmiş kurum ve kuruluşlara yaptırmakla, Bakanlıkça yetkilendirilmiş kurum ve kuruluşlar da bu raporları Bakanlığa sunmakla yükümlüdür.

Proje sahibi "ÇED Olumlu" veya "ÇED Gerekli Değildir" kararını aldıktan sonra projede yapılacak bu Yönetmeliğe tabi değişiklikleri Bakanlığa veya Valiliğe iletmekle yükümlüdür.

Seçme Eleme Listesinde (Ek II) Yer Alan Projelere İlişkin Süreç

Çevresel Etki Değerlendirmesinin gerekli olup olmadığının araştırılması amacıyla Bakanlıkça yetkilendirilmiş kurum ve kuruluşlar tarafından; Ek-4'e göre hazırlanan Proje Tanıtım Dosyası, proje sahibince Proje Tanıtım Dosyasında ve eklerinde yer alan bilgi ve belgelerin doğru olduğunu belirtir taahhüt yazısı ve imza sirküleri ile Bakanlık tarafından belirlenen başvuru bedelinin ödendiğine dair belge Valiliğe sunulur.

Valilik, proje için hazırlanan Proje Tanıtım Dosyasını Ek-4'te yer alan kriterler çerçevesinde beş iş günü içinde inceler. Dosya kapsamındaki bilgi ve belgelerde eksikliklerin bulunması halinde bunların tamamlanması Bakanlıkça yetkilendirilmiş kurum ve kuruluşlardan istenir.

Eksiklikleri altı ay içerisinde Valiliğe sunulmayan Proje Tanıtım Dosyaları iade edilir, başvuru geçersiz sayılır.

Valilik gerekli gördüğü hallerde proje alanını yerinde inceleyebilir veya inceletebilir.

Proje tanıtım dosyasının içeriği

Seçme Eleme Kriterlerine tabi projelere ÇED uygulanmasının gerekli olup olmadığının belirlenmesi amacıyla hazırlanan dosyadır.

Hazırlanan dosya Valiliğe sunulur. Valilik 5 işgünü içinde dosyayı uygunluk yönünden inceler. Valilikçe; uygun bulunan dosya üzerinde 15 işgünü inceleme ve değerlendirme yaparak, 5 işgünü içerisinde karar verir.

Valilikçe verilen karar;

Valilik onbeş iş günü içinde inceleme ve değerlendirmelerini tamamlar. Proje hakkında "ÇED Gereklidir" veya "ÇED Gerekli Değildir" kararını beş iş günü içinde verir, kararı proje sahibine ve Bakanlıkça yetkilendirilmiş kurum ve kuruluşlara bildirir. Valilik bu kararı uygun araçlarla halka duyurur.

Çevresel etki değerlendirmesi gerekli değildir kararı

Seçme Eleme Kriterlerine tabi projelerin çevresel etkilerinin incelenerek, önemli çevresel etkilerinin olmadığı ve Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporu hazırlanmasına gerek bulunmadığını belirten Valilik kararıdır.

Çevresel etki değerlendirmesi gereklidir kararı

Seçme Eleme Kriterlerine tabi projelerin çevresel etkilerinin incelenerek, çevresel etkilerinin daha detaylı incelenmesi amacıyla Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporu hazırlanmasının gerektiğini belirten Valilik kararıdır. Uygulanacak EK-1 prosedürü sonuçlanmadan yatırıma başlanamaz.

"ÇED Gereklidir" kararı verilen projeler için bir yıl içerisinde Bakanlığa başvuru yapılmaması durumunda karar geçersiz sayılır.

Aykırı uygulamalarda yapılması gerekenler

"ÇED Olumlu" kararı alınmaksızın başlanan faaliyetler Bakanlıkça, "ÇED Gerekli Değildir" kararı alınmaksızın başlanan faaliyetler ise mahallin en büyük mülki amiri tarafından süre verilmeksizin durdurulur. "ÇED Olumlu" ya da "ÇED Gerekli Değildir" kararı alınmadıkça yatırıma ilişkin durdurma kararı kaldırılmaz. "ÇED Olumlu" ya da "ÇED Gerekli Değildir" kararı alınmaz ise, yatırımcı faaliyet alanını eski haline getirmekle yükümlüdür. 2872 sayılı Çevre Kanununun ilgili hükümlerine göre işlem tesis edilir.

"ÇED Olumlu" kararı ya da "ÇED Gerekli Değildir" kararı verildikten sonra, proje sahibi tarafından nihai ÇED Raporu veya Proje Tanıtım Dosyasında taahhüt edilen hususlara uyulmadığının tespit edilmesi durumunda söz konusu taahhütlere uyulması için projeye ilgili Bakanlıkça/Valilikçe bir defaya mahsus olmak üzere en fazla doksan gün süre verilebilir. Bu süre sonunda taahhüt edilen hususlara uyulmaz ise yatırım durdurulur. Yükümlülükler yerine getirilmedikçe durdurma kararı kaldırılmaz. 2872 sayılı Çevre Kanununun ilgili hükümlerine göre işlem tesis edilir.